

พิจารณาเวชระเบียนตามรหัสรายการโรค (ICD 10) จำนวน 21 รายการโรค ที่อาจจะมีอาการ AFP และทำการตรวจสอบประวัติการป่วย และการตรวจร่างกายของแพทย์ พบว่า โรงพยาบาลหลายแห่งพลาดการรายงานผู้ป่วยที่มีอาการ AFP ผลการดำเนินการดังกล่าว ทำให้จำนวนจังหวัดที่ไม่มีรายงานผู้ป่วย AFP ลดลง โดยในปี 2548 มีเพียง 2 จังหวัด ที่ไม่มีรายงานผู้ป่วย AFP

2. ความครอบคลุมการได้รับวัคซีนโปลิโอในเด็กครบ 1 ปี มีปัญหาในการรวบรวมส่งรายงานจากจังหวัดที่ล่าช้า จึงได้พิจารณาจากประวัติการได้รับวัคซีนโปลิโอของผู้ป่วย AFP ที่อายุตั้งแต่ 6 เดือน – 15 ปี ซึ่งรายงานในช่วง 3 ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2546 - 2548 พบว่า ประมาณ ร้อยละ 79 – 81 ได้รับวัคซีนโปลิโอมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 2 – 4 ได้รับวัคซีนโปลิโอ 1 - 2 ครั้ง และร้อยละ 0.3 – 0.4 ไม่เคยได้รับวัคซีนโปลิโอมาก่อน อย่างไรก็ตามพบว่าประมาณ ร้อยละ 16 เป็นกลุ่มที่มีประวัติการรับวัคซีนไม่แน่ชัด ส่วนใหญ่เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้งที่ได้รับ

นอกจากนี้ ข้อมูลประวัติการได้รับวัคซีนโปลิโอของเด็ก จากการสำรวจก่อนรณรงค์ให้วัคซีนโปลิโอ SNID (Sub National Immunization Day) ในปี 2548 ในกลุ่มของเด็กไทยอายุตั้งแต่ 1 – 5 ปี จากจำนวนที่ตรวจสอบได้ 806,349 คน พบว่า ร้อยละ 0.16 ไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน ร้อยละ 1.19 ได้รับวัคซีนโปลิโอน้อยกว่า 3 ครั้ง และร้อยละ 1.31 ไม่ทราบประวัติที่ชัดเจน ส่วนในกลุ่มของเด็กต่างชาติอายุตั้งแต่ 1 – 15 ปี จากจำนวนที่ตรวจสอบได้ 31,615 คน พบว่า ร้อยละ 12.92 ไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน ร้อยละ 17.42 ได้รับวัคซีนโปลิโอน้อยกว่า 3 ครั้ง และร้อยละ 40.55 ไม่ทราบประวัติที่ชัดเจน ดังนั้น จะเห็นว่า ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนโปลิโอ เป็นปัญหาชัดเจนในกลุ่มแรงงานเคลื่อนย้ายอพยพ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าประเทศไทย ยังมีโอกาสเสี่ยง ที่อาจได้รับเชื้อโปลิโอเข้ามาจากภายนอก ความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงคุณภาพการเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP และการเพิ่มความครอบคลุมการได้รับวัคซีนโปลิโอ โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเสี่ยง ที่มีจะได้รับวัคซีนไม่ครบถ้วน จะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยลดโอกาส การได้รับเชื้อโปลิโอกลับมาใหม่ได้

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

สัปดาห์ที่ 19 ระหว่างวันที่ 7 – 13 พฤษภาคม 2549

ข่าวการระบาดใน/ต่างประเทศ

(Outbreak Verification Summary, 19th Week, May 7 - 13, 2006)

✍ เรียบเรียงโดย อมรา ทองหงษ์* รท. นพ. วารินทร์ ปงกันคำ**พญ.วรรณมา หาญเขาวรรกุล*

* กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา ** กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาสำนักระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

✉ amarat@health.moph.go.th

ในสัปดาห์ที่ 19 ระหว่างวันที่ 7 – 13 พฤษภาคม 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. อาหารเป็นพิษ

1.1 จังหวัดอุดรธานี ผู้ป่วยจำนวน 21 ราย

ผู้ป่วยจำนวน 21 ราย เป็น ครู นักเรียนและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเชียงเพ็ง อำเภอกุฉินชัย จังหวัดอุดรธานี ซึ่งไปทัศนศึกษาดูงาน ที่จังหวัดลพบุรีและระยอง ระหว่างวันที่ 4 - 7 พฤษภาคม 2549 โดยออกเดินทางเย็นวันที่ 4 พฤษภาคม 2549 ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วย วันที่ 5 พฤษภาคม 2549 มีผู้ป่วยมากที่สุดในวันที่ 6 พฤษภาคม 2549 รายสุดท้าย เริ่มป่วยวันที่ 7 พฤษภาคม 2549 ผู้ป่วยมีอาการปวดท้อง คลื่นไส้ ถ่ายเหลว อาเจียน เป็นผู้ป่วยที่เข้ารักษาที่

โรงพยาบาลกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โรงพยาบาลบ้านไผ่ สิรินคร และศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 11 ราย อาหารที่สงสัย ไม่สามารถระบุได้ เนื่องจากรับประทานอาหารหลายสถานที่และหลายจังหวัดโดยรับประทานมื้อเช้า วันที่ 5 พฤษภาคม 2549 ที่จังหวัดลพบุรี มื้อเที่ยงที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มื้อเย็นรับประทานอาหารทะเลที่หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี วันที่ 6 พฤษภาคม 2549 รับประทานอาหารเช้าที่หาดบางแสน กลางวัน และเย็นรับประทานที่จังหวัดระยอง เก็บ Rectal Swab ผู้ป่วยที่เข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 ราย พบเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus* จำนวน 1 ราย และ *Salmonella* จำนวน 1 ราย

1.2 จังหวัด ขอนแก่น ผู้ป่วยจำนวน 28 ราย

ผู้ป่วยจำนวน 28 รายเป็นพนักงานในโรงงาน NC APPAREL ตั้งอยู่ที่ 9 ตำบลโนนอุดม อำเภอชุมแพ เริ่มป่วยวันที่ 6 พฤษภาคม 2549 มีอาการ ถ่ายอุจจาระเป็นน้ำ คลื่นไส้ อาเจียน เข้ารักษาเป็นผู้ป่วยใน ที่โรงพยาบาลชุมแพ ในวันเดียวกันจำนวน 4 ราย ขณะนี้ผู้ป่วยทุกรายหายเป็นปกติ จากการสอบสวนผู้ป่วยให้ประวัติว่า รับประทานอาหารเช้าที่ร้านค้าในโรงอาหารเวลาพักเที่ยงและเย็นในวันที่ 5 พฤษภาคม 2549 เก็บ Rectal Swab ผู้ป่วยและแม่ค้า(ไม่มีอาการป่วย) รวม 43 ราย ส่งตรวจหาเชื้ออหิวาตกโรคที่โรงพยาบาลชุมแพ ไม่พบเชื้อ และเก็บตัวอย่างน้ำปลาและน้ำมะขามที่ใช้ปรุงส้มตำ ที่ซื้อมาจากตลาดชุมแพ ส่งตรวจที่โรงพยาบาลชุมแพ ผลการตรวจไม่พบเชื้อ

1.3 อาการเป็นพิษสงสัยจากการรับประทานเมล็ดสับดูดำ

จังหวัดราชบุรี มีผู้ป่วยจำนวน 3 ราย

ผู้ป่วย 3 ราย เป็นเพศหญิง 2 ราย ชาย 1 รายอายุ ระหว่าง 4 - 9 ปี มีอาการเวียนศีรษะ ปวดท้อง ถ่ายเหลวเป็นน้ำและอาเจียนหลายครั้ง เข้ารักษาเป็นผู้ป่วยในที่โรงพยาบาลราชบุรี 1 รายและผู้ป่วยนอก 2 ราย เด็กทั้ง 3 รายวิ่งเล่นอยู่แถวบ้านเก็บเมล็ดสับดูดำรับประทาน โดยได้ไปถามมารดาบอกว่า รับประทานได้หรือไม่ มารดาได้ทดลองชิมดู แล้วเห็นว่า มีรสชาติหวานมันเหมือนถั่วลิสง จึงคิดว่าไม่เป็นอะไร เด็กทั้งสามคนจึงรับประทานตามเมล็ดสับดูดำที่เด็กนำมารับประทานนั้น เก็บมาจากต้นในหมู่บ้านที่ปลูกไว้เพียงต้นเดียวเท่านั้น

จังหวัดขอนแก่น มีผู้ป่วยจำนวน 4 ราย

ผู้ป่วยเป็นเด็กชาย 4 ราย อายุระหว่าง 7 - 10 ปี รับประทานเมล็ดสับดูดำในวันที่ 3 พฤษภาคม 2549 เวลา 16.00 น. หลังจากนั้น ประมาณ 2 ชั่วโมง มีอาการอาเจียนหลายครั้ง ปวดท้อง หน้ามืด ถ่ายเหลว เข้ารับการรักษาที่สถานีอนามัยโนนรัง 1 รายแล้วส่งต่อโรงพยาบาลขอนแก่น ที่เหลืออีก 3 ราย เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลขอนแก่น เป็นผู้ป่วยนอกทั้งหมด 4 ราย ผู้ป่วยเก็บเมล็ดสับดูดำที่ปลูกไว้ในหมู่บ้านมารับประทาน ซึ่งเคยเห็นพ่อรับประทาน (แต่จริง ๆ แล้ว พ่อแกล้งรับประทานให้ดูแล้วคายทิ้ง ซึ่งลูกชายไม่เห็น) จึงคิดว่ารับประทานได้ โดยรับประทานเมล็ดขาวที่อยู่ในผล คนละ 5 - 6 ลูก

ปี 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยอาการเป็นพิษ สงสัยจากการรับประทานเมล็ดสับดูดำ 5 เหตุการณ์ จากจังหวัดขอนแก่น 2 เหตุการณ์ ศรีสะเกษ กระบี่ และราชบุรี จังหวัดละ 1 เหตุการณ์ รวมผู้ป่วย 33 ราย คาดว่า น่าจะมีเหตุการณ์เช่นนี้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีการรณรงค์ให้ปลูกต้นเมล็ดสับดูดำเป็นพลังงานทดแทน

1.4 เห็ดพิษ จำนวนผู้ป่วย 6 รายเสียชีวิต 2 ราย จังหวัดน่าน

พบผู้ป่วยสองอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองผู้ป่วย 4 ราย อายุระหว่าง 31 - 47 ปีตำบลสะเนียน อำเภอเมือง มีอาการอาเจียน ถ่ายเหลว เข้ารับการรักษา ที่โรงพยาบาลน่านวันที่ 5 พฤษภาคม 2549 มีประวัติรับประทานเห็ดมีลักษณะกลมคล้ายไข่ สีขาว ขณะที่ไปรับจ้างที่ ตำบลพื อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จำนวน 3 ดอก ไม่มีผู้เสียชีวิต อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ผู้ป่วย 2 ราย เสียชีวิตทั้งหมด เพศชาย อายุ 23 และ 25 ปี รับประทานเห็ดที่มีลักษณะคล้ายไข่ โดยนำมาปิ้งในวันที่ 2 พฤษภาคม 2549 เวลา 14.00 น. เริ่มป่วยวันที่ 3 พฤษภาคม 2549 เวลา 04.00 น.มีอาการอาเจียน ถ่ายเหลว ผู้ป่วยรายแรก เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2549 อาการดี

ขึ้นจึงขอกลับบ้าน วันที่ 6 พฤษภาคม 2549 เริ่มมีอาการปวดท้องและถ่ายเป็นเลือด ไปรักษาที่โรงพยาบาลบ่อเกลือ และส่งต่อโรงพยาบาลน่าน เสียชีวิต ผู้ป่วยรายที่สอง เริ่มมีอาการเวลาใกล้เคียงกัน เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2549 เวลา 04.00 น. ต่อมามีอาการถ่ายเป็นเลือด ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลปัว อาการไม่ดีขึ้นจึงส่งต่อโรงพยาบาลน่าน วันที่ 6 พฤษภาคม 2549 เวลา 19.00 น. อาการทรุดลงและเสียชีวิตในเวลา 23.30 น. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้รณรงค์ให้ประชาชนระมัดระวังในการเก็บเห็ดมาประกอบอาหาร จากข้อมูลเฝ้าระวังของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่านพบว่า มีรายงานผู้ป่วยจากการรับประทานเห็ดพิษเกือบทุกปี ยกเว้นปี 2544 โดยพบในช่วงเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงมีฝนตก สำนักระบาดวิทยาประสานงานกับจังหวัดในการเก็บตัวอย่างเห็ดที่สงสัย ส่งตรวจที่สำนักเทคโนโลยีชีวภาพ กรมวิชาการเกษตร เพื่อตรวจยืนยันชนิดเห็ดต่อไป

2. อูจาาระร่วง ผู้ป่วยจำนวน 39 ราย เสียชีวิต 1 ราย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มีผู้ป่วยจำนวน 39 ราย เพศชาย 20 ราย เพศหญิง 19 ราย เสียชีวิต 1 ราย เป็นเด็กหญิงอายุ 4 ปี ผู้ป่วยอายุระหว่าง 1 - 75 ปี เป็นชาวไทยและชาวไทยพลัดถิ่น ที่อยู่ หมู่ 2 ตำบลไชยราชและ หมู่ 6 ตำบลช้างแร้ง อำเภอบางสะพานน้อย ประกอบอาชีพทำไร่ ผู้ป่วยรายแรก มีอาการวันที่ 26 เมษายน 2549 รายสุดท้ายวันที่ 8 พฤษภาคม 2549 อาการที่พบมีถ่ายเหลว ไข้ อาเจียน ถ่ายเป็นเลือด การระบาดครั้งนี้ สงสัยสาเหตุจากการใช้แหล่งน้ำ ซึ่งเป็นน้ำที่ไหลมาจากภูเขาที่ใช้ดื่มและใช้ มีการปนเปื้อน และการไปร่วมงานศพของผู้ป่วยที่เสียชีวิต ได้เก็บ Rectal Swab ผู้ป่วย ตัวอย่างน้ำดื่ม น้ำใช้ ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กำลังรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

สถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ 19 ระหว่างวันที่ 7 - 13 พฤษภาคม 2549

บทพื้นวิชา

Situation of Priority by Disease Under Surveillance, 19th Week, May 7 - 13, 2006

รายงานโดย สมบุญ เสนาะเสียง

กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคติดต่อ สำนักระบาดวิทยา

✉ somboons@health3.moph.go.th

สถานการณ์โรคเฝ้าระวังเร่งด่วนประจำสัปดาห์ที่ 19 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วย กลุ่มโรคที่ป้องกันด้วยวัคซีน 2 โรค คือ โรคหัด จำนวน 10 ราย และกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกอย่างเฉียบพลัน(AFP) จำนวน 3 ราย กลุ่มโรคที่เกิดจากน้ำและอาหารเป็นสื่อ 3 โรค คือ อหิวาตกโรค จำนวน 1 ราย บิด จำนวน 54 ราย และโรคมือเท้าปากเปื่อย จำนวน 10 ราย กลุ่มโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ 2 โรค คือ ปอดอักเสบรายที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล จำนวน 323 ราย และไข้หวัดใหญ่ จำนวน 32 ราย กลุ่มโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน คือ โรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 7 ราย ทุกกลุ่มโรค จำนวนผู้ป่วยน้อยกว่าสัปดาห์เดียวกันของปี 2548 และน้อยกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง (ปี 2544 - 2548) โดยภาพรวมของสัปดาห์นี้ ยังไม่พบความผิดปกติ

แต่เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ป่วยสะสม พบว่า โรคไอกรน จำนวนผู้ป่วยสูงกว่าสัปดาห์เดียวกันของปี 2548 และสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง (ปี 2544 - 2548) ประมาณ 8 เท่า นอกจากนี้ โรคปอดอักเสบรายที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ก็พบว่า จำนวนผู้ป่วยสูงกว่าสัปดาห์เดียวกันของปี 2548 และสูงกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง (ปี 2544-2548) เช่นกัน แม้สัปดาห์นี้จะไม่มียาผู้ป่วยทั้ง 2 โรคนี้ก็ตาม ขอให้จับตามอง เพื่อประโยชน์ต่อการควบคุมและป้องกันโรคอย่างทันที่